

LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintäministeriö
PL 31
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@lvm.fi

13.11.2015

Asia: Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta. Lausuntopyyntö LVM/1675/03/2015

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta rikkoo yhdenvertaisuuslakia ja perustuslain suojaamaa elinkeinovapautta ja sananvapautta. Lain tulisi johtoajatuksestaan palvella ennen kaikkea kuulijakuntaa ja kuluttajia, eikä luoda suuria radiomonopoleja, jotka pakkosyöttävät markkinaehtoista ohjelmaa ja identiteettiä ja kaventavat sananvapautta.

Syrjintä kohdistuu henkilöön ja yrittämiseen, joka haluaa tehdä toimintaa lyhytaikaisilla radioluvilla.

Epäsuotuisaan kohteluun edellä mainitut joutuvat aikoessaan lähettää radio-ohjelmaa esimerkiksi kolmen kuukauden lyhytaikaisilla luvilla, joita peräjälkeen ilman katkosta käytettäisiin toistuvasti esimerkiksi vuoden ajan. Lyhytaikaisille radioluvulle on asetettu kahden kuukauden pakkotauko ennen kuin saa jatkaa kolmen kuukauden ajan kestäväällä radioluvulla.

Tämän kaltaista pakkotaukoa ei ole asetettu pitkäaikaisille radiotoimiluvulle, jotka kestävät yhtäjaksoisesti esimerkiksi vuoteen 2019 saakka.

Pitkäaikaisten toimilupien saajat ovat suurelta osin pääsääntöisesti suuria ketjuuntuneita kaupallisia mainosradioita esim. SBS, jolla on yli 120 radiotaajuutta lukuisissa ohjelmistotoimiluvissaan ketjuuntuneina, ja muut sen kaltaiset radiotoimijat. Nämä lähettävät keskitettyä niin sanottua yhden pisteen ohjelmaa studiostaan lukuisilla lähetystaajuuksillaan kuuluvuusalueellaan ympäri Suomea. Lyhytaikaisia kolmen kuukauden radiolupia ovat käyttäneet pienet aidot paikallisradiot, joiden kuuluvuusalue usein on vain se kunta missä radiolähetin ja lähetysstudio sijaitsee ja lähettävät sieltä paikallista ohjelmaa. Näihin kolmen kuukauden lyhytaikaisilla luvilla toimiviin kohdistetaan tämä kahden kuukauden pakkotauko. Näin näitä henkilöitä, joiden vakaumus on harjoittaa aitoa paikallista paikallisradiotoimintaa lähettämien mielipiteitään, poliittisia katsauksiaan, uskonnonvapauden harjoittamista ja muuta sananvapauteen liittyvää ohjelmaa syrjitään ja eivät saa yhdenvertaista kohtelua sekä häiritään kahden kuukauden pakkotauoilla.

Myöskin elinkeinovapaus ja sananvapaus riistetään aina välillä kahden kuukauden ajaksi lyhyen radioluvan toimijalta.

Kuitenkaan pitkäaikaisten toimilupien saajilla ei näitä rajoitteita ole.

Edellä esitettyä vasten tämä lyhytaikaisten lupien kahden kuukauden pakkotauko tulee kokonaan poistaa tietoyhteiskuntakaaresta ja sallia aiemmin ollut kolmen kuukauden radioluvat niin sanotulla teknisellä käytöllä ja ne radioluvat voidaan ketjuttaa peräjälkeen radioluvan hakijan vapaan tahdon mukaan.

Näin edistetään yhdenvertaisuutta, elinkeinovapautta ja sananvapautta, joita aidosti demokraattinen oikeusvaltion periaatteita noudattava valtio tekee.

Nykyisellään tietoyhteiskuntakaari on vaikutukseltaan vapaata radiotoimintaa taannuttava, jäykistävä, eriarvoistava, sananvapautta rajoittava ja muutoinkin perustuslain vastainen usealta osaltaan. Tätä vasten tietoyhteiskuntakaarilaille on tehtävä tiukka uudelleenarviointi ja poistettava laista yhdenvertaisuutta, elinkeinovapautta ja sananvapautta rajoittavat tekijät.

Eduskunta on ottanut aiemmin kantaa paikallisradiotoiminnan hiipumiseen ja paikallisen radiotoiminnan elvyttämiseen. Eduskunta edellyttää joulukuussa 2012 valtioneuvostolle antamassaan kirjelmässä radiotoimialan toimintaedellytysten ja elinvoimaisuuden turvaamista. Tärkeää on keskittyä paikallisen identiteetin kannalta keskeisen ja mm. paikallisten ohjelmasisältöjen määrän osalta hiipuneen paikallisradiotoiminnan elvyttämiseen ja kehittämiseen (Eduskunnan kirjelmä 32/2012 vp).

Myös Liikenne- ja Viestintävaliokunta kannanotoissaan aiemmin on ollut samoilla linjoilla. Perustuslakivaliokunta on aikaisemmissa kannanotoissa huomionnut sananvapaudesta huolehtimisen ja ettei radiotoimiala liiaksi keskity.

Näistä ylevistä tavoitteista tietoyhteiskuntakaarilaki on nykyisellä vaikutuksellaan käytännössä romuttanut suurimman osan.

Näitä yleviä lainsäätäjän aiempia tavoitteita harjoittaa enää alta viisi aitoa paikallisradiota Suomessa. Muu osa on suurkapitalistisen mainosmarkkinavetoisten suurten radioketjujen toimintaa. Huomattava osa radiotaajuuksistamme on ylikansallisten suurien radioketjujen hallussa.

LVM ja Viestintävirasto on lupapäätöksillään monopolisoinut ja keskittänyt voimakkaasti radioalaa näille suurille mainosradioketjuille.

Yhtiöni Oy OCAB Ab on harjoittanut aiemmin (2010 alkaen) paikallista radiotoimintaa lyhytaikaisilla radioluvilla (tekninen lupa) Pirkanmaalla; lähettimet Hämeenkyrössä, Tampereella, Parkanossa ja Satakunnassa Kankaanpäässä. Toiminta oli ollut jatkuvaa jo usean vuoden ajan. Yhteistyökumppanina on ollut muun muassa oppilaitostoimintaa.

Olin rakentanut Digita Oy:n ja Telemast Oy:n korkeasta hinnoittelusta johtuen omaa lähetyverkkoa, mm. pystyttämällä oman radiomaston Parkanoon ja vuokrannut mastopaikan Tampereelta ja Hämeenkyröstä ja Kankaanpäästä, joissa oli Oy OCAB AB:n ja yhteistyökumppaninsa kanssa itse rakentama ja ylläpitämä lähetystekniikka.

Olen nyt tilanteessa, missä aiemmat neljä lähetysasemaani ovat vailla minkäänlaista radiolupaa tietoyhteiskuntakaaresta johtuen (mm. tietoyhteiskuntakaaren 2 kk pakkotauko) ja nyt lailla on viety taloudellisia mahdollisuuksia pois kilpailulla suurmainosradioiden kanssa niiden valloittaessa polkumyynnillä mainosmarkkinat. Mainoskilpailussa suurradiot ovat mainosajan lisääntyessä (10 prosentista 20 prosenttiin) vieneet noin 20-30 sekunnin mainoksen hinnan jopa alle 3 euron ja sen kuuluisi hintatasoltaan olla vähintään noin nelinkertainen. Tästä on Itä-Suomesta olemassa näyttöä epäterveestä kilpailusta, kun yrittävät aitoa juuri tullutta paikallisradiota kitkeä epäterveellä kilpailulla pois.

Myös Viestintävirasto on lisäämässä lisää kilpailevia taajuuksia suurmedioille alueelle, jossa on 30 000-40 000 väestöpohja. Jokainen käsittää miten viranomaisen tukee suuria mediamainosradioita ja haluaa kuristaa pienen paikallisradion pois.

Sitten viranomaisen satuilee laki ym. selityksiin, miten vapautetaan radiomarkkinoita ja sääntelyä vähennetään ja muuta sellaista kaunistelua ja todellisuus on ihan toista. Käytännössä viranomaistoiminnolla hiivutetaan loppukin aito paikallisradiotoiminta pois ja suurmarkkinamainosradiot valtaa koko Suomen radiotaajuudet.

Pienille paikallisradioille tulisi luoda Tietoyhteiskuntakaaren mahdollisuus saada esim. hakea Viestintävirastolta 1 vuoden lupa pienellä 100w-150w lähetysteknolla entiseen 18 euron hintaan/3kk. Nyt radiotaajuudet ovat jo niukkuuden puolella ja loput radiotaajuudet tulisi säästää pienille aidoille paikallisradioille tulevaa käyttöä varten.

Nyt lisäksi radiolaitteisiin isketään sääntely, kun lisääntynyt digitalisaatio on tuonut halpoja laitteita ja halpoja toimintajärjestelmiä markkinoille ja pienten aitojen paikallisradioiden on ollut halpaa toteuttaa lähetystekniikkaansa. Nyt lainsäätelyllä monopolisoidaan lähetystekniikkaa, joka olisi muutoin mennyt avoimempaan suuntaan.

Nykyinen lainsäädäntö riittää radiolaitteiden turvallisuuteen eikä lisää sääntelyä kaivata ja tule säättää.

Paikallisradio käsitteen määrittäminen puuttuu tietoyhteiskuntakaarilaista ja sen mukana määrittely paljonko radio-ohjelma ajasta on oltava todellista paikallista ohjelmaa paikallisen toimituksen tekemänä. LVM:n asettama radiotyöryhmä loppuraportissaan noin vuosi sitten linjasi sen lyhyen tähtäimen tavoitteeksi.

Paikallisohjelmavelvoite on nyt tietoyhteiskuntaaressa nolla prosenttia lähetysajasta.

Tällä hetkellä ollaan tilanteessa, että käytännössä koko maata kattavat radiotkin puhuvat olevansa paikallisradio. Näille suurradiomedioiden annettiin mainosajan lisäys 20 prosenttiin, mutta ei yhtään velvoitetta radiolähettimen/taajuuden kuuluvuusalueelle lähetettävästä paikallisesta ohjelmasta sen alueen kuulijoille!

Radion tärkein tehtävä eli kuulijoiden palveleminen oman sijaintialueensa identiteetillä ohjelmineen jätettiin toteuttamatta.

Tietoyhteiskuntakaarilaki tulee laittaa kokonaisvaltaiseen tarkastukseen. Tulee tarkastaa miten se noudattaa kilpailuoikeutta, yhdenvertaisuuslakia ja perustuslain suojaamaa elinkeinovapautta sekä sananvapautta.

Oy Ocab Ab
Kauko Kallioniemi
Kuruntie 636/40
39700 Parkano